

num virorum convenire, per quod eorundem potestati subijciebantur. Ulpian. *tit. 22. §. 12. tit. 23. §. 2.* Retes cum pluribus *opifcolor. lib. 1. cap. 4. num. 10. & lib. 6. cap. 10. num. 5.* Oroz. late de *apicib. jur. lib. 5. cap. 13. num. 10.* Arnold. Vin. in *§. ult. Instit. de patr. potest.* Inde effectum est, ut à marito ceu fonte & capite, in filios honorum, & nobilitatis splendor, neglecta matris conditione diffundatur, quem & uxor ipsa participat, ita ut ejusdem fortis quandiu matrimonium confiterit, omnino efficiatur, de quo secundo calamo scribit Pichard. *sup. à num. 15. ad 42.* quod egregie declaratur *l. 9. tit. 11. lib. 2. Recopil. ubi Azeved.*

Ibi : *Ceterum ubi nobilitatis conditio.*

135 Quis jure communi nobilis censeatur, pluribus tradunt Tiraquell. de *nobilit. cap. 4. Carvalho tract. de utraque quart. part. 1. à num. 129.* Sarmient. *Selectar. lib. 1. cap. ult. secundum quod nobilis est, qui à patre generoso, & matre ignobili procreatur, ut mox D. Covar. prædocuit, & observatum est supra, num. 128.* Sed quoad jus Regium Hispaniæ : is cujus genus ex parte matris claudicat, hidalgus quidem dicitur, sed non nobilis, *l. 3. tit. 21. part. 2. & prænotavimus n. 127.* & quoad nobilitatem standum est loci cujusque legibus, statutis, ac consuetudini : quapropter in arbitrio judicis esse quis sit nobilis, post alios scripsit. Menoch. de *arbitrar. lib. 2. casu 673.* Tamen attento communi usu loquendi, ac consuetudine, quæ hodie viget in Hispania, nobilis dicitur, & habetur ad omnia quæ nobilibus competunt, ille cujus pater nobilitate insignitur, etsi genitrix plebeia sit, nisi specialiter nobilitas utrimque postuletur, sicut in statutis Ordinum militarium, quod & animadvertimus *d. num. 127.*

136 Ad quam consuetudinem respicere videtur Mieres de *majorat. part. 1. quest. 51. ex num. 57.* ubi postquam constituit, non adimpleri conditionem ducendæ uxoris nobilis primogenio adjectam, si vocatus legitime jungatur hidalgæ ex parte patris duntaxat, *num. 61.* subjungit, id fallere cum ex consuetudine nobilis pro hidalgo promiscue usurpat in aliqua regione. Eandem doctrinam amplectitur Sanch. de *matrimonio, lib. 1. disput. 34. num. 40.* Addit ad Molin. *lib. 2. cap. 13. sub num. 29.* ubi indistincte dicitur, quod sufficit nobilitas ex parte patris, & sic in praxi observandum existimo.

137 Sed præmissa sic debent temperari, ut non omnis hidalgus sit nobilis ; nam nec in Hispania nunc nobilium numero adscribitur, qui sanguinis generositate decoratur, si publice artem mechanicam, aut officium vile exercuerit, aliudve faciat, per quod nobilitatis prærogativa reddatur indignus, *l. ult. tit. 21. part. 2. l. 3. tit. 1. lib. 6. Recopil.* qui sanè ab honoribus, & dignitatibus nobilitatum communiter removentur, ut praxi receptum est : sed nihilominus gaudent & hidalgi hujusmodi opifices immunitate à tributis, ad quæ plebeii astringuntur. Ita D. Covar. *Prætic. cap. 19. num. 7.* cui assentiuntur plurimi tenentes absolute nobilitatis privilegiis privari opifices, & alios clarum sanguinem suum ita deturpantes, quos congerit Guttier. *Præticar. lib. 3. quest. 13. num. 96.* qui tamen contra D. Covar. sentit : sed nostri Anticistis sententia viget in hac Curia ;

nam munera quædam publica, quæ Nobilitati deferuntur, & ea obtinentes vulgò *feles* vocantur, opificibus, & similibus etiam hidalgis non præstantur. Inde rectè Sarmient. *suprà d. cap. ult. num. 3.* inquit, non esse nobilem hidalgum ex eo solo, quod à tributis exemptus sit, sed fore probandos etiam alios actus distinctivos nobilitatis : quod præmissis aperte convenit. Ad quæ omnia videndus est Tiraquell. de *nobilit. à cap. 27.*

Illud non omittendum duximus, quod adeo 138 matris conditio in Hispania non officit nobilitati politicae, de qua agimus, ut filius descendens à radice infecta Hebræorum ex parte matris, gaudeat paterna nobilitate : quod secus foret, si talis macula à patre proveniret, & sic praxi receptum est. Guttier. *sup. quest. 14. num. 99.* Orlor. *part. 2. part. 3. princip. cap. 7.* Garcia gloss. 7. *num. 19.*

Ibi : *His verò adnotatis, mihi potius probatur.*

Vide notata supra, *num. 124.* In legibus novæ compilationis non hidalgo, sed hidalgo, nobilis nuncupatur, ut *sub tit. 11. lib. 2. tit. 2. & 3. lib. 6. Recopilar.* In Partitis promiscue ea verba usurpantur, *l. 3. tit. 21. par. 2.* quod & vulgò receptum est, & ita hodie utimur.

Ibi : *Extat & hic modus dicendi.*

Etiam superfluit hodie apud nos quidam dicendi modi similes, veluti cum quemquam despectui habere volumus, dicere solemus, *Como si fuese alguien, Parece alguien, Pense que era alguien* : in his verbum *Alguien*, stat pro persona nobili, aut egregia.

Verf. *Fortassis liberis ante Casarem.*

Hæc D. Covarruv. animadversio referenda est 140 ad locum Suetonii, quem dedimus *sup. num. 103.* Sed non constat, quod Augustus aliquid de novo induxerit circa tribus libertis denegandas, sed quod antea stabilitum erat, exequi decrevit, atque ita tenendum est, etiam ante Augustum ex manumissione libertos in tribus non referri, nisi id emeretur, aut aliter compararetur, ut planè ex Scævola in nostra lege *Patronus* probatur.

Ad Num. 12.

Cum supra, *ex num. 106.* asserverimus legatum 141 tribus à legato tessera longè diversum esse, paritatem quam D. Covar. inter utrumque constituit, consequenter rejicere compellimur : quapropter aliqui casus nobis sunt distinguendi, supponendo quod legatum tribus, ut traditum est *num. 108.* in quantitate non consistit, & est non certæ speciei, sed generis, ejus tamen qualitatibus, ut multiplicari in eadem persona non possit : neque enim aliquis in duabus tribus suffragium ferre permittebatur, ut notum est.

Primus est casus, cum testator ignorans re- 142 liquit tribum emendam ei, qui jam eam habebat : & legatum minime debebitur ex præsumpta legantis voluntate, qui creditur non legasse tribum, si cognosceret eam esse legatario, argumento

mento legis *Fideicommissa 11. §. Si servo, ff. de legat. 3. Glossa in l. Mortuo bove 50. §. 1. ff. de legat. 2.* tribu enim tribus acquiri non potest. Secundus, si sciens tale legatum tribu relinqueret decedens, & debebitur æstimatio, etsi tribus dari non possit, *d. §. Si servo, in fin. l. Filiusfamilias 117. §. Si quid alicui, ff. de legat. 1.* Nec hoc adversatur regulæ legis *Proprias 13. C. de legat.* quæ procedit in legato certæ speciei, tribus autem in genere legata fuit.

143 Tertius est casus, de quo in *l. Titia Seio 89. ff. de legat. 2.* nam etsi libertus etiam ex causa lucrativa tribum consequeretur, vivo patrono, in specie legis *Patronus*, de qua agimus, tribus pretium hæres solvere teneretur, non quia legatum istud in quantitate consistat, ut de tessera inquit Consultus in *d. l. Titia*, sed quoniam est generis, in quo minime locum obtinet juris prohibitio, ne duæ causæ lucrativæ concurrant, de qua in *l. Si servus 111. §. Stichum, ff. de legat. 1. l. Mevius 68. §. 1. ff. de legat. 2. §. Si res aliena, Instit. eod.* quæ ad legatum generis, quale tribus est, non spectat, sed cum certa speciei, & quæ ad oculum possit demonstrari, relinquatur, *d. l. Mevius, §. 1. Donell. lib. 16. cap. 5.* Oroz. de *apicib. jur. lib. 4. cap. 13. num. 10.* Arnold. Vin. in *d. §. Si res aliena, num. 2.* Retes *opif. lib. 7. cap. 6. num. 22.* Quartus casus erit, si ex causa onerosa libertus tribum quaesierit, & æstimatio procul dubio debetur, *l. Planè 34. §. Quod si rem, ff. de legat. 1. & per alia jura proxime adducta, D. Covar. in præsent. Vin. sup. n. 1. verf. Ex causa. Ant. Gom. var. lib. 1. cap. 12. n. 16. in fin.* Ex quibus observa in hoc & præcedenti casu nihil referre, an vivente, vel mortuo testatore rem comparet legatarius.

144 Quintus sit casus, si libertus obiret vivo testatore : & olim quidem caducum fiebat legatum, & quod veteres in causa caduci dixerunt, hodie hæredi relinqueretur, *l. unica, §. Et cum triplii, §. Pro secundo, C. de caduc. tollend.* Sextus desumitur ex *d. l. Mortuo bove, §. 1.* cum libertus, extincto jam testatore, ante hæredis moram universæ carnis viam ingressus est : in qua specie idem videtur de tribu, quod de militia & tessera in *d. §. 1.* respondit Paulus, nempe æstimationem liberti successori præstandam, non ea ratione, quæ in textu traditur, ipsa enim fortè legato tribus non ita congruit, de quo non disputo ; sed ex *l. Filiusfamilias 117. §. Si quid alicui ff. de legat. 1.* ibi : *Si quid alicui licite fuerit relictum, vel jus aliquod, quod ipse quidem propter corporis sui vitium, vel propter qualitatem relictæ, vel aliam quamcumque probabilem causam habere non potuit, alius tamen hoc habere potuit, quanti solet comparari, tantam æstimationem accipiet.* Cum ergo libertus præventus morte non potuerit tribum sibi licite relictam accipere, æstimatio illi debebitur ab ultimo vite instanti, quo certum esse cepit, tribum ei emi non posse, quare illam ad suum transfert successorem. At meminisse oportet dictæ legis unice, *§. Cùm igitur, & §. In novissimo* ; nam si ante apertas tabulas legatarius decedebat, legatum fiebat caducum, quod Justinianus sustulit.

145 Ultimus casus proponitur à Scævola in lege *Patronus 34. ff. de legat. 3.* de cujus interpretatione agimus ; nam libertus rebus humanis exemptus est postquam hæres moram commiserat : & æstimationem debere hæredi ejus, decidit Consultus, qui meminit moræ, non quia ipsa opus foret, ut æstimatio deberetur, sed propter emolumenta tri-

bus, quæ libertus ob moram non perceperat. Ex quibus colligitur, quod etsi aliàs legatum tribus à legato tessera feceratur, tamen quoad acquisitionem, & transmissionem similia sunt, atque ita idem in præmissis casibus de tessera videtur respondendum.

Ibi : *Idem erit etsi libertus nondum.*

Hic est tertius casus, de quo supra, *numero 143.*

Ibi : *Idem est, si ex causa onerosa.*

Ita prænotatum est supra, *num. 143. versic. Quartus casus.*

Ibi : *Sic sanè idem respondendum.*

Vide supra, *num. 142.* etenim si tribus, vel tessera post testamentum acquiratur, nil scientia, aut ignorantia testatoris interest : secus si ante, prout ibi distinximus.

Ibi : *Unde apparet nihil referre.*

Quoad acquisitionem, ac transmissionem ita verum est, ut adnotavimus *num. 145. in fine* : quoad alia multum inter tribum, & tesseram legatam interest. Viden 108.

Ibi : *Deinde apparet Bart. & alios.*

In quibus est Glossa *verb. Tesseras. in l. Sed etsi 52. §. 1. ff. de julic. & alibi non semel.* 146 Quid autem tessera sit, quidque legato tessera contineatur, constat ex dictis supra, *num. 104. cum seqq.* Tamen licet legatum tesserae frumentariæ non sit legatum frumenti, sed juris vitalitii ad illud ex publico percipiendum, quod sanè ab ipsis pensionibus frumentariis distinguitur, ut in simili asertum est supra, *lib. 2. cap. 6. num. 35.* postet quodammodo, effectu perpenso, legatum tesserae frumentarium dici, cum omnis ejus utilitas in frumento consistat, cui maxime adimplatur doctrina Card. de Lugo, quam tradidimus *d. cap. 7. num. 36.*

Ibi : *Primum etenim sequeretur.*

D. Covar. hoc discrimen constituit inter lega- 147 tum tesserae frumentariæ, & frumentum relictum, quod in illo æstimatio potius censetur relictæ, ex *l. Mortuo bove 50. §. 1. Titia Seio 89. ff. de legat. 2.* quia tessera præstari ab hærede non potest, nisi à Principe, vel Republica ipsam comparaverit : at cum frumentum legatur, ipsum debetur, non pretium ejus, *l. 2. ff. de vim. trit. & ol. legat.* Sed distinctio hæc dubia redditur ex eo, quod legata tessera, ipsa est quæ principaliter debetur, & in subsidium solvitur æstimatio, cum illa ratione aliqua præstari non potest, ex regula legis *Non dubium. 14. §. ult. ff. de legat. 3. & aliorum jurium,* quæ congerit Oroz. de *apicibus jur. lib. 1. cap. 4. num. 11. & cap. 7. num. 15.* quæ æquè tesserae, ac aliis rebus alienis legatis convenit, quare hæres tenetur eam comparare præcisè, ac tradere legatario ; & si eam habere nequeat, æstimationem solvendo liberabitur : quod planè constat ex *l. Sed etsi suscepit 52. §. 1. ff. de judic. ubi legatis tessera, necessario legatum Romæ peten-*